

LÄGESRAPPORT 6

Byggnadstraditioner i gränstrakter

Interreg III A, A4 Regionöverskridande projekt

Einar Engen, Domkirkeodden och
Svante Freij, Jämtlands läns museum
Oktober 2006

Innehållsförteckning

Inledning	3
Verksamhetsmål och resultat	4
Periodens verksamheter och kostnader	4
Tidsplan	7
Informationsinsatser och skyltning av projektet	7
Frågor eller förändringar av projektet	7

Bilaga 1	Rapport	Öppen visning vid upprustning	2006-07-27
Bilaga 2	Rapport	Öppen visning vid upprustning	2006-08-19
Bilaga 3	Program og rapport	Kveldarrangement om vinduer	2006-08-21
Bilaga 4	Program	Ekskursjon i sørregionen	2006-08-23-25
Bilaga 5	Program og rapport	Åpen visning Storaunstuggu	2006-08-27
Bilaga 6	Program, referat, deltakere	Seminar om samiske bygningstradisjoner	2006-08-30/31
Bilaga 7	Rapport	Öppen visning vid upprustning	2006-09-01
Bilaga 8	Program, skilt og rapport	Åpen visning Tømmerlaua	2006-09-06
Bilaga 9	Rapport	Öppen visning vid upprustning	2006-09-12
Bilaga 10	Program, referat, deltakere	Seminar om restaureringsfilosofi	2006-09- 20/21
Bilaga 11	Program og rapport	Kveldsarrangement om maling	2006-09-25
Bilaga 12	Rapport	Undervisning for Børstad ungdomskole	2006-10-3/4
Bilaga 13	Rapport	Öppen visning vid upprustning	2006-10-04
Bilaga 14	Rapport	Öppen visning vid upprustning	2006-10-06
Bilaga 15	Program	Ekskursjon i midtregionen	2006-10-9-11
Bilaga 16	Rapport	Kurs byggnadsvård for studenter	2006-10-17/18
Bilaga 17	Program och rapport	Ett seminarium om kalkbruk	2006-10-18
Bilaga 18	Program og rapport	Kurs for museer	2006-10-24
Bilaga 19	Program og rapport	Kurs for politikere og offentlig ansatte	2006-10-26
Bilaga 20	Program och rapport	Ett seminarium om färg	2006-10-27
Bilaga 21	Dagsorden	Styringsgruppemøte	2006-11-14/15
Bilaga 22	Program og deltakerliste	Seminar om tørrmuring	2006-11-27/28

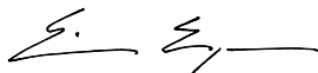
Inledning

Föreliggande promemoria är den sjätte. lägesrapporten för projektet "Byggnadstraditioner i gränstrakter". Projektet beviljades 2004-10-19 (Dnr. GB3042-94-04) stöd ur Europeiska regionala utvecklingsfonden inom programmet Interreg IIIA Sverige-Norge. En förstudie till projektet, "Byggnadskultur längs Kölen" genomfördes under perioden 2003-05-12 till 2004-04-30.

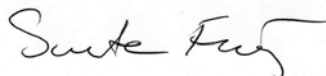
Huvudprojektet "Byggnadstraditioner i gränstrakter" påbörjades 2004-11-01 och är beräknat att avslutas 2007-04-30.

Projektet är regionöverskridande och drivs av Stiftelsen Domkirkeodden (tidigare Hedmarksmuseet), Hamar i delområdet Inre Skandinavien. Jämtlands länsmuseum driver projektet inom delområdet Nordens gröna bälte. I stödområdet ingår Jämtlands län, två kommuner i Dalarnas län, Värmlands län samt Østfold fylke, Hedmarksfylke, Sør- och Nord Trøndelags fylken.

Östersund den 13 december 2006.

Einar Engen
Domkirkeodden

Svante Freij
Jämtlands läns museum

Verksamhetsmål och resultat

Målet med projektet är att i ett gränsöverskridande samarbeide öka interessen hos allmänhet och fastighetsägare för den traditionella bebyggelsen, dess bevarandevärde och praktisk byggnadsvård samt att öka kompetensen hos hantverkare och antikvarier. Avsikten är även att projektet ska bidra med kunskaper och erfarenheter som kan tas tillvara i kulturmiljövårdens ordinarie verksamhet.

Den sjätte projektperioden har till stor del bestått i att utifrån delprojektsbeskrivningen genomföra ett flertal seminarier, kurser och exkursioner på olika platser inom projektområdet. En kort utvärdering av genomförda aktiviteter har utförts kontinuerligt och planeringsarbetet inför 2007 har påbörjats.

Periodens verksamheter och kostnader

Under perioden mellan 2006-07-01 till 2006-10-30 har ett antal evenemang och aktiviteter genomförts i projektet. De kostnader som dessa aktiviteter genererat har i stort följt projektbudgeten.

Den 2006-07-27 anordnades en öppen visning, delprojekt 3:1, av restaureringsarbetet på gården Åsen i Mølnerud, Arvika kommun. Visningen anordnades i samarbeide med Värmlands Museum. Totalt deltog 32 personer 23 män och 9 kvinnor. Deltagarna var huvudsakligen intresserade privatpersoner och besökare från närliggande hembygdsföreningar. (Se bilaga 1, rapport)

Den 2006-08-19 anordnades en öppen visning, delprojekt 3:1, av det pågående restaureringsarbetet vid fäboden Ljåbodarna i Bergs kommun. Totalt deltog 78 personer 43 män och 35 kvinnor. Deltagarna var främst medelålders och äldre intresserade privatpersoner. (Se bilaga 2, rapport)

Et åpent kveldsarrangement, *delprosjekt 3:1*, om istandsetting av vinduer ble gjennomført 2006-08-21 på Bøndernes hus i Løten kommune i Hedmark. I alt 19 personer deltok på denne kvelden som innholdt bevaringsarbeid, vindushistorikk og praktisk restaurering av vinduer (Se bilag 3, program og rapport om restaurering av vinduer.)

I perioden 2006-08-23 til 2006-08-25 ble det gjennomført en ekskursjon, *delprosjekt 1.2*, i Värmland og Hedmark. Det ble sett på forskjellige bygningsmiljøer i den sydligste delen av regionen, og det var deltakere fra Värmlands museum, länsstyrelsen i Värmland i Sverige, Glomdalsmuseet, Domkirkeodden og en selvstendig næringsdrivende håndverker fra Norge. (Se bilag 4, ekskursjonsprogram)

Åpen visning, *delprosjekt 3.1*, av restaureringsarbeidet på Storaunstuggu i Tydal kommune i Sør-Trøndelag ble gjennomført 2006-08-27. Gårdshistorie, informasjon om vernearbeid, lovverk og tilskuddsmuligheter, og framvisning av utført arbeid var innholdet i visningen. 54 personer møtte fram (Se bilag 5, program, rapport og avisartikler)

Et seminar om samiske bygningstradisjoner, *delprosjekt 3.6*, ble gjennomført på Røros og i Engerdal 2006-08-30 og 2006-08-31. I alt 43 deltakere fikk høre om

samiske byggetradisjoner i Sverige og Norge, om flere restaureringsprosjekter og drøftet bevaring og restaurering av samiske bygninger i løpet av de to dagene seminaret varte. Første dag innholdt foredrag mens andre dag var en reise hvor det blant annet ble befaring på Blokkodden. (se bilag 6, program, deltakerliste og referat fra seminaret)

Den 2006-09-01 anordnades i samarbeide med Värmlands Museum en öppen visning, delprosjekt 3:1, av det pågående restaureringsarbeidet vid Stavnäs prästgård i Arvika kommun. Totalt deltog 15 personer 10 män och 5 kvinnor. Några av de besökande var medlemmar av kyrkorådet och därmed intresserade främst av det specifika objektet. Andra besökare hade läst annonsen och var mer generellt intresserade av byggnadsvård. (Se bilaga 7, rapport)

Åpen visning, *delprosjekt 2.2*, av restaureringsarbeidet på Tømmerlaua i Røros kommune i Sør-Trøndelag ble gjennomført 2006-09-06. Historikk om bygningen, gjennomgang av flyttarbeidet og foredrag om løer i slåttelandskapet rundt Røros var tema for en gruppe på totalt 9 personer. Det ble utarbeidet en artikkel om Tømmerlauas historikk og en artikkel om løene rundt Røros. (Se bilag 8, program, rapport og artikkel)

Den 2006-09-12 anordnades i samarbeide med Värmlands Museum en öppen visning, delprosjekt 3:1, av byggnadsvårdsåtgärderna på magasinet vid Kymsbergs bruksherrgård, Gräsmark i Sunne kommun. Fastighetsägaren hade redan tidigare haft en visning som besökts av 12 personer. Till den öppna visningen tisdagen den 12 september kom dock endast 6 personer (4 kvinnor, 2 män). Av dem som kom hade flera rest lång väg och visade stort intresse. Då herrgården är avsides belägen måste besökarantalet sägas vara det förväntade. (Se bilaga 9, rapport)

Et 2-dagers seminar om restaureringsfilosofi, *delprosjekt 3.3*, ble gjennomført på Sverresborg i Trondheim kommuner i Sør-Trøndelag 2006-09-20 og 2006-09-21. I alt 84 personer deltok på seminaret som innholdt flere beslektede foredrag om restaureringsfilosofi, formidling av bygningsvern og arbeid med restaurering og rekonstruksjon av bygninger. (Se bilag 10, program, deltakerliste og referat fra seminaret)

Et kveldsarrangement 2006-09-25 om maling, *delprosjekt 3.1*, ble gjennomført på Domkirkeodden i Hamar kommune i Hedmark. Totalt 24 personer møtte fram på en kveld som omhandlet foredrag om malingshistorikk, dekorasjonsmaling på Hedmarken, bruk av tradisjonelle malingsteknikker og lovverk, støtteordninger og forvaltning av historiske bygninger. (Se bilag 11, program og rapport)

Undervisning av tradisjonelle håndverksteknikker, *delprosjekt 2.2*, for Børstad ungdomskole på Hamar i Hedmark ble gjennomført 2006-10-03 og 2006-10-04. Det ble undervist i arkitekturvern, restaurering av vinduer, om bruk av komposisjonsmaling og bruk av eldre eggverktøy. 114 elever i 8. klasse deltok på disse to dagene. (Se bilag 12, program og rapport)

Den 2006-10-04 anordnades en öppen visning, delprosjekt 3:1, av det pågående restaureringsarbeidet på boningshus II vid Gammelremsgården i byn Remmet. Härjedalens kommun. Gården ägs av Svegs hembygdsförening.

Sammanlagt kom drygt 35 personer till visningen och av dessa var omkring hälften kvinnor. Med tanke på att visningen var förlagd till en vardag och det ihållande regnet under dagen, var besöksantalet vid visningen betydligt högre än vad vi hade vågat hoppas på. Deltagarna var främst medelålders och äldre intresserade privatpersoner. (Se bilaga 13, rapport)

Den 2006-10-06 anordnades en öppen visning i samarbete med Värmlands Museum, delprojekt 3:1, av det pågående byggnadsvårdsåtgärderna på smedja, slaktbod och lillstuga vid gården Östtomta, Taseboda, Högerud i Arvika kommun. Sammanlagt besökte 10 personer (5 män, 2 kvinnor och 3 barn) visningen. Några av besökarna var själva hantverkare vilket ledde till långa diskussioner om restaureringsideologier, timmerlagning och måleri. (Se bilaga 14, rapport)

I perioden 2006-10-09 til 2006-10-11 ble det gjennomført en ekskursjon, *delprosjekt 1.2*, i Sør-Trøndelag, Jämtland og Hedmark. Det ble sett på forskjellige bygningsmiljøer i den midtre delen av regionen, og det var deltakere fra Jämtlands läns museum, Fjällmuseet, Rørosmuseet og Domkirkeodden. (Se bilag 15, ekskursjonsprogram)

Den 2006-10-15 anordnades en kurs för byggnadsingenjörstudenter på mittuniversitetet i Östersund, *delprojekt 2:4*. Kursen hade inriktning på kalkbruk och anordnades i samband med hantverksseminariet dagen efter. 13 elever deltog. (Se bilaga 16, rapport)

Den 2006-10-16 arrangerades ett hantverksseminarium i Östersund, *delprojekt 3:2* med inriktning mot kalkbruk. Under evenemanget deltog fyra föredragshållare och 38 åhörare varav 13 elever från Mittuniversitetet. (Se bilaga 17, program)

I förbindelse med seminaret om kalk i Östersund og 2006-10-18 hadde prosjektlederne Svante Freij og Einar Engen møter for å planlegge styringsgruppemøtet og slutføring av prosjektet.

Et kurs for museer, delprosjekt 2.5, ble planlagt gjennomført 2006-10-24 på Domkirkeodden i Hamar kommune i Hedmark. På grunn av for få påmeldinger ble kurset avlyst. Det var imidlertid stor interesse for kurset, og det er derfor mulig at dette blir gjennomført i januar 2007. (Se bilaga 18, program)

Et kurs for politikere og offentlig ansatte, *delprosjekt 3.4*, ble gjennomført i Ringsaker og Hamar kommuner i Hedmark 2006-10-26. Totalt 17 personer deltok på en befaringsrunde til gårdanlegg som er under istandsetting eller settes i ny bruk. Befaringen ble etterfulgt av en felles diskusjon hvor det ble drøftet lovverk, rådgivning, kulturminner, praktisk bevaring med mer (Se bilag 19, program og rapport)

Den 2006-10-27 genomfördes ett seminarium på Värmlands museum i Karlstad avseende erfarenhetsutbyte, delprojekt 3:3, på temat färg. Två föredragshållare och 38 åhörare deltog. (Se bilaga 20, program)

Styringsgruppemøte ble gjennomført 2006-11-14/15 på Jämtlands läns museum. (Se bilaga 21, program). Dagen før styringsgruppemøtet hadde prosjektlederne møter hvor lægesrapport 6, slutføring med videre var temaer.

Et seminar om tørrmuring, *delprosjekt 3.3*, ble 2006-11-27 og 2006-11-28 er planlagt på Stiklestad Nasjonale kultursenter i Verdal kommune i Nord-Trøndelag. (Se bilag 22, program og deltakerliste) Etter seminaret på Stiklestad hadde prosjektlederne et planleggingsmøte vedr sluttrapportering og evaluering.

Tidsplan

I stora drag følger projektet den utsatta tidplanen. Genomförandefasen pågår och de aktiviteter som arrangeras annonseras i såväl media som på projektets hemsida.

Ursprungligen var tanken att utvärderingsarbetet skulle påbörjas från och med den 1 november 2006, detta kommer emellertid försenas något.

Arbetet med genomförandefasen samt informationsspridning kring projektets verksamhet har dock pågå något längre än till sista november 2006. Aktiviteterna är nu i stort sett slutförda, och evalueringen för dessa är påbörjad. Den ekonomiska slutredovisningen kommer att ske under våren 2007.

Informationsinsatser och skyltning av projektet

Under projektperioden har alla aktiviteter blivit skyltade. Informationsbroschyrer och seminariemappar har blivit utarbetade och använda i samband med de olika aktiviteterna. I samband med alla aktiviteter har deltagarna blivit informerade om projektet och de olika samarbetsparterna.

I samband med flera aktiviteter runt om i regionen har projektet blivit presenterat i tidningsartiklar. Därutöver har projektledningen givit intervjuer på radio. seminariet presenterades på NRK radio – P2. I samband med ett arrangemang på Storaunstuggu i Sør-Trøndelag, blev det flera artiklar i lokalpressen i tillägg till den landstäckande tidningen Nationen. Artikeln i Nationen ledde till en intervju på NRK radio P1.

De aktiviteter som genomförts under perioden har annonserats på hemsidan och via riktade utskick. Information om interreg IIIA har funnits med i samtliga dokument. Arbetslokalerna där projektet bedrivs är skyltade med Interreg IIIA:s dekal.

Frågor eller förändringar av projektet

En tvådagars kurs i byggnadsvård i samiska kulturmiljöer som var planerad att genomföras 2005 i Sverige, delprojekt 3:5, har ej blivit genomförd. Ett seminarium för politiker och kommunala tjänstemän delprojekt 3:4 som var planerat att genomföras 2006 i Sverige planeras nu att genomföras januari 2007. I övrigt följer projektet projektplanen. Et kurs om bygningsbevaring for museer, som skulle vært gjennomført i oktober 2006, er planlagt gjennomført i januar 2007.